Eduskunnan sivistysvaliokunta

Sivistysvaliokunnan sähköposti 13.4.2018/HE 40/2018 vp / lausuntopyyntö

HE 40/2018 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VARHAISKASVATUSLAIKSI JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Totean Opetushallituksen puolesta hallituksen esityksestä eduskunnalle varhaiskasvatuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi seuraavan.

Lakiesityksessä ehdotetaan säädettäväksi varhaiskasvatuslaki ja voimassa oleva varhaiskasvatuslaki (36/1973) kumottaisiin. Lain soveltamisalaa selkiytettäisiin kokoamalla useisiin eri sosiaalihuollon järjestämistä koskeviin lakeihin ja asetuksiin sekä päivähoidosta annettuun asetukseen kuuluneet säännökset uuteen varhaiskasvatuslakiin. Lakiesityksen tavoitteena on vahvistaa varhaiskasvatuksen merkitystä osana kasvatus- ja koulutusjärjestelmää, kehittää henkilöstön osaamista sekä nostaa varhaiskasvatuksen laatua ja vaikuttavuutta sekä säätää varhaiskasvatuksen tietovarannosta.

Opetushallitus pitää hyvänä, että säädetään voimassa olevaa lakia selkeämmin varhaiskasvatuksen toimintamuodoista ja niiden järjestämispaikoista. Opetushallitus päättää esitettyyn lakiin liittyen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (21§). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ohjaavuus parantuisi, jos laissa säädettyjä tavoitteita olisi mahdollisuus soveltaa myös perhepäivähoidon osalta. Täsmennys olisi tarpeen, sillä perhepäivähoito on sekä toimintamuodoltaan että henkilöstön koulutustaustalta erilaista kuin päiväkodissa toteutettava varhaiskasvatus. Tämän lisäksi perhepäivähoidossa olevalle lapselle laadittavan henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman osalta tulisi laissa täsmentää tai muutoin tarkemmin säätää siitä, miten lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinta perhepäivähoidossa toteutetaan.

Varhaiskasvatuksessa olevan lapsen kehityksen ja oppimisen tuen osalta kirjaukset varhaiskasvatuslaissa ovat riittämättömiä. Opetushallitus esittää, että varhaiskasvatuksen tuen kokonaisuuden uudistus tehdään mahdollisimman pikaisesti, jotta lapsen edun mukainen jatkumo varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja perusopetukseen varmistettaisiin.

Täydennyskoulutusvelvoitteen sisältämä lakipykälä on kokonaisuudessaan ansiokas. Varhaiskasvatuspalveluiden järjestäjän täydennyskoulutusvelvoite on tärkeä alueellisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Kunnan ja kuntayhtymän lisäksi velvoite laajenisi koskemaan myös yksityisiä palvelun tuottajia.

Salassapitoa ja tietojen vaihtoa koskeva luku on voimassa olevaan lakiin nähden uusi ja sisällöltään perusteltu ja selkiyttävä. On tärkeää, että laki ei rajoita lapsen edun mukaista yhteistyötä ja tiedonsiirtoa huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Varhaiskasvatuslain sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteiden saavuttamisen edellytys on koulutettu ja oikein mitoitettu henkilöstö sekä hyvä johtaminen. Lakiesitys sisältää päiväkodissa tapahtuvan varhaiskasvatuksen osalta muutoksia henkilöstörakenteeseen sekä henkilöstön kelpoisuuksiin. Esitys varhaiskasvatuksen henkilöstön tehtävänimikkeiden sekä kelpoisuuksien uudistamiseksi on oikean suuntainen ja riittävän pitkä siirtymäaika on välttämätön, jotta nykyisen henkilöstön sekä alalle opiskelevien oikeudet kelpoisuuteen varmistetaan sekä mahdollistetaan kelpoisuuden edellyttämien opintojen täydentäminen joustavin järjestelyin.

Lakiesitys vahvistaa varhaiskasvatuksen laatua henkilöstön koulutustasoa nostamalla. Tehtävänimikkeitä on täsmennetty sekä kelpoisuuksien myötä vahvistettu varhaiskasvatuksen moniammatillisen yhteistyön kehittämistä. Lakimuutoksella on merkittäviä vaikutusta varhaiskasvatuksen järjestämiseen sekä päiväkodissa työskentelevien henkilöiden tehtävänkuviin. Tehtävänimikkeiden uusiminen vaikuttaa päiväkodin toiminnan järjestämiseen ja työntekijöiden moniammatilliseen yhteistyöhön. Huolena on, aiheuttaako tehtävänimikkeiden uudistaminen erilaisia tulkintoja paikallisella tasolla. Opetushallitus toteaa, että laadukas varhaiskasvatus voi toteutua, kun koko henkilöstön tehtävät on määritelty siten, että kunkin koulutus ja osaaminen toteutuvat tarkoituksenmukaisella tavalla lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi.

Opetushallitus pitää tärkeänä, että varhaiskasvatuslaissa säädetään siitä, että lain 1 §:ssä tarkoitetulla päiväkodilla tulee olla toiminnasta vastaava johtaja. Tehtävän selkiyttämisen kannalta on hyvä, että laissa säädetään myös päiväkodin johtajan kelpoisuudesta.

Lakiesityksen 32§:ssä säädettäisiin steinerpedagogiseen kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvaa varhaiskasvatusta järjestävän päiväkodin henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista sekä Opetushallituksen toimivallasta hyväksyä steinerpedagogisten varhaiskasvattajien opintojen opetussuunnitelma ja sen olennaiset muutokset ennen käyttöönottoa. Käytännön toteuttamisen näkökulmasta haasteena on, että vapaassa sivistystyössä annettava koulutus olisi opetussuunnitelmaltaan rinnastettavissa yliopistojen tutkintoihin.

Lakiesityksen mukainen varhaiskasvatuksen tietovaranto olisi kokonaisuudessaan merkittävä uudistus. Lakia toimeenpantaessa tulee varmistaa kattava tiedotus tietovarannon toteuttamisen vaikutuksista varhaiskasvatuksen järjestäjille sekä riittävä aika tietovarannon käyttöönottoon.

Totean Opetushallituksen puolesta, että on erittäin tärkeää nykyaikaistaa varhaiskasvatuslaki kokonaisuudessaan. Merkittävää on, että lapsen edun ensisijaisuus on lain tulkintaa ohjaavana yleisenä periaatteena. Nyt esitetyt muutokset varhaiskasvatuslakiin vaikuttavat varhaiskasvatuksen toteuttamiseen sekä edesauttavat laissa varhaiskasvatukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Lakimuutosten myötä, myös Opetushallituksen laatimat varhaiskasvatussuunnitelman perusteet tulee päivittää. Lakimuutokset luovat myös uusia kehittämisen kohteita varhaiskasvatukselle ja tämän vuoksi on tärkeää tukea varhaiskasvatuksen järjestäjiä toiminnan kehittämisessä sekä arvioida, miten lain tuomat muutokset ovat vaikuttaneet varhaiskasvatuksen laatuun ja vaikuttavuuteen.

Opetusneuvos Pia Kola-Torvinen